

ban, így Salm Hermann gróf, Freiszberger százados, Pirocska János, Sefesik György, Soltész István, Budaházi Miklós, Héjjas Iván főhadnagy, Bibó Dénes hadnagy, Kovarcz Emil főhadnagy és Babarczy István százados. Horthy mást sem tett, mint megszaltatta őket, és minden kísérletet megghiúsított kivizsgálásukra, esetleges vád alá helyezésükre. Mi több, legjobb tisztjeiként emlegette őket, és idővel legtöbbjüket elő is léptette. Sulyok, *i. m.*, 254–292., 441. o.

46. *Uo.*, 265–266., 282–283. o.

47. *Uo.*, 286–288. o. A helyszínen tanulmányozta a fehérterrort a Josiah C. Wedgewood ezredes vezetésével 1920 áprilisában–májusában Magyarországon tartózkodó brit munkáspárti delegáció. Megállapításaik szövegét lásd: *Report of the British Joint Labour Delegation for Hungary, May 1920: The White Terror in Hungary*. Szerk.: Trade Union Congress and Labour Party, London, 1920. június 3.

48. Sulyok, *i. m.*, 262., 265. o.

49. Böhm Vilmos, Károlyi szociáldemokrata hadügyminisztere, aki a Kun-kormányban is fontos szerepet játszik majd, elrendelte a MOVE feloszlatását és Gömbös internálását. Gömbös azonban megszökött, először a bécsi, majd a szegedi csoport-hoz csatlakozott. A Kun-rezsim megdöntése után a MOVE nyomban új életre kelt. A MOVE-hoz szorosan kapcsolódó egyik legelső titkos szervezet Csilléry András Magyar Társasága volt, amelyet még 1916-ban azzal a céllal hoztak létre, hogy fenntartsák a magyar szupremáciát a zsidók kilengéseivel szemben. A Magyar Társaságról részletesen szól Balogh, *i. m.*, 275–276. o.

50. További részleteket mutat be a MOVE-ról Dósa Rudolfné: *A MOVE. Egyjellegzetes magyar fasizta szervezet, 1919–1944*. Akadémiai, Bp., 1972.

51. Értékeli a keresztény egyházak szerepét, illetve a magyarországi antiszemita hadjárathoz fűződő kapcsolatukat Moshe Y. Herczl: *Christianity and the Holocaust of Hungarian Jewry*. New York University Press, New York, 1993.

52. C. A. Macartney, 1:29–33. o.

53. Sulyok, *i. m.*, 270–271., 284. és 288. o.

54. Eckhardt 1923. december 15-én választották az Ébredő Magyarok Egyesületének vezetőjévé. *Uo.*, 270. o.

55. A Fajvédő Pártot 1923-ban Gömbössel közösen alapította Eckhardt, s jó néhány képviselő is csatlakozott hozzá. Közülük a legjelentősebbek: Bajcsy-Zsilinszky Endre, Borbély-Maczky Emil, Gömbös Gyula, Zsirkay János, Ulain Ferenc, Kiss Menyhért és Budavári László. *Uo.*, 421. o. 1932-ben, amikor Gaál Gaszton elhunyt, Eckhardt változtatott politikai álláspontján, és a Kisgazdapárt élére állt. Bajcsy-Zsilinszky szintén csatlakozott hozzá, liberális lett, és a háború alatt Magyarország egyik legtekintélyesebb liberális politikusává vált, majd amikor az ország német megszállás alá került, hősiességéről tett tanúbizonyságot. A fehérterrort, a „hazafias szervezeteket” és a honi, valamint külföldi visszhangot tárgyalja Katzburg, *Hungary and the Jews*, *i. m.*, 38–59. és 80–90. o.

56. Az életrajzi részleteket lásd C. A. Macartney, 1:33–35. o.; Szabó Dezső: Gömbös Gyula. In: *Az egész láúóhatár. Tanulmányok*. III. köt. Magyar Élet, Bp., 1938; Szokoly Endre: *...és Gömbös Gyula a kapitány*. Gondolat, Bp., 1960; valamint Dósa, *i. m.*

57. Ránki György: Gondolatok az ellenforradalmi rendszer társadalmi bázisának kérdéséhez az 1920-as évek elején. *Történelmi Szemle*, 1962, No. 3–4, 355–356. o.

58. Sok beszédében és *Die Juden in Ungarn* c. könyvében kristályosította ki a zsidókat a kommunizmussal azonosító teóriáját. Egy 1920-ban tartott beszédében például kijelentette: „Nekünk nincs faji öntudatunk... álmagyarok vagyunk